

Svájci népszavazás a feltétel nélküli alapjövedelemről

2016. június 8.

MAGYAR NEMZETI BANK

Készítette:

Látta:

Jóváhagyta:

Vezetői összefoglaló

2016. június 5-én történelmi jelentőségű népszavazást tartottak Svájcban a feltétel nélküli alapjövedelem bevezetéséről, mely szándéka szerint valamennyi állampolgárnak lehetővé tenné az emberséges megélhetést és a közéletben való aktív részvételt.

A svájci és a nemzetközi szakértők véleménye erőteljesen megoszlott már az elvet illetően is, s az alapjövedelem bevezetésének időpontjáról és a finanszírozás módjáról is igen ellentmondásos elképzelések láttak napvilágot. Az elgondolás szerint ugyanis a felnőtt állampolgárok és a már legalább 5 éve az országban élők havi **2 500 svájci frank feltétel nélküli alapjövedelemre lettek volna jogosultak, a gyermekek pedig havi 625 frankra. Mindez az elemzői számítások szerint éves szinten 208 milliárd frankba került volna az országnak.**

A június elején tartott népszavazáson a voksoláson részt vevő állampolgárok 76,9 %-a elutasította és mindössze 23,1 %-a támogatta a kezdeményezést. A referendumot kezdeményező civil szervezetek elégedettek voltak az eredménnyel, nyilatkozataik szerint tudták, hogy az első népszavazáson még nem fognak átütő sikert elérni, annyit viszont igen, hogy a téma bekerült a köztudatba és a jövőben is minden bizonnyal számos társadalmi vita alapjául szolgál majd.

Tartalom

Vezetői összefoglaló	2
I. A feltétel nélküli alapjövedelem történeti és elméleti előzményei nemzetközi kitekintésben.....	3
II. A feltétel nélküli alapjövedelem hatása a gazdaságra.....	4
2.1. Munkaerőpiac.....	4
2.2. Szociális juttatások	4
III. A feltétel nélküli alapjövedelem bevezetésének támogatottsága	5
3.1. A lakosság álláspontja.....	5
3.2. Az üzleti és bankszféra véleménye	5
3.3 A politikusok álláspontja.....	6
IV. A svájci népszavazás előzményei és a népszavazást megelőző vita	6
V. A svájci népszavazás eredménye.....	7
VI. Szakértői vélemények	8

I. A feltétel nélküli alapjövedelem történeti és elméleti előzményei nemzetközi kitekintésben

A feltétel nélküli alapjövedelem elképzelése évszázadokkal ezelőttre nyúlik vissza. Elsőként a 18. század nagy gondolkodói vetették fel az ötletet, melynek **úttörője Thomas Paine** volt. A filozófus - látván a parasztok elszegényedését, amelyet földjeik elvesztése és azok bekerítése okozott – mindenki számára alanyi jogon járó alapjövedelem bevezetését tartotta volna igazságosnak a szegénység csökkentése érdekében. Elképzelését a 19. század szocialista mozgalmi felkarolták, egyrészt ugyanis a munkásosztály felszabadulását látták benne, másrészt pedig szerintük az alapjövedelem javította volna a munkások alkupozícióját a munkáltatókkal szemben.¹

Ezen szociális juttatás támogatói között találhatunk **baloldali, keynesi és neoklasszikus közgazdászokat és filozófusokat** egyaránt. A feltétel nélküli alapjövedelem ötletét támogatta többek között Martin Luther King polgárjogi aktivista, André Gorz filozófus, Erich Fromm szociológus, míg a közgazdászok közül például Milton Friedman, James Tobin vagy Paul Samuelson. Igaz, a **liberális gondolkodók** körében az alapjövedelem bevezetése főként a már meglévő szociális juttatások eltörlését, s így az egész ellátórendszer egyszerűsítését jelenti.² Továbbá fontos még kiemelni, hogy a liberálisok által elképzelt alapjövedelem csupán az ember legszűkebb igényeinek kielégítésére lenne elegendő, szemben a **baloldali közgazdászok** elméleteivel, akiknél az alapjövedelem az emberek számára tisztességes megélhetést nyújtó bevételi forrást, teljes anyagi függetlenséget és önmegvalósítást jelent.

A 20. század második felére néhány városban a feltétel nélküli alapjövedelem valósággá vált. Legelőször, kísérleti jelleggel, a **kanadai Winnipeg városában** vezették be az 1970-es években, ahol a program 4 évig működött, majd egy kormányváltás után egyszerűen megszüntették. Evelyn Forget közgazdász – aki a Manitobai Egyetem kutatómunkatársaként részt vett a programban – beszámolója szerint „*az emberek nagy része nem hagyta abba a munkát, még azok sem, akik alig kerestek többet a létminimumnál. Ha arra gondolunk, hogy valaki tisztességes munkával évente 50 ezer dollárt keres, akkor nem fogja abbahagyni a munkát csak azért, mert feltétel nélkül 20 ezer dollár alapjövedelemre jogosult.*”³ További hatásként megfigyelték azt is, hogy a szegényebb családoknál az édesanyák tovább tudtak otthon maradni szülés után gyermekeik mellett, valamint a fiatal fiúknak sem kellett azért abbahagyniuk a tanulást, hogy munkába álljanak.⁴

Alaska lakosai 1976 óta minden évben jogosultak egy meghatározott összegre, melyet az állam vezetése a kőolaj kitermelésből származó bevételekből finanszíroz. Az összeg 2014-ben elérte az 1 884 dollárt.⁵ Alaszkán kívül a világ más országainak egyes régióiban is bevezettek hasonló juttatásokat – állandó vagy kísérleti jelleggel – úgymint **Namíbiában, Indiában és Brazíliában** egyes elmaradott területein. A fejlett országokban bizonyos régiókban, városokban kísérleti jelleggel vezették be az alapjövedelmet, így például **Hollandiában** 30 városában – köztük a 300 ezer fős Utrechtben is, ahol 300 fő vesz részt a programban. Szintén kísérleti jelleggel fogják bevezetni az alapjövedelmet **Finnországban** is, ahol az álláskereső aránya a válság óta 10 % fölé emelkedett, és

¹ <http://www.latribune.fr/economie/international/le-revenu-de-base-1-3-les-fondements-497079.html>

² <http://www.latribune.fr/economie/france/le-revenu-de-base-2-3-comment-l-appliquer-497078.html>

³ <http://blogs.wgbh.org/innovation-hub/2016/5/19/forget-ubi/>

⁴ <http://blogs.wgbh.org/innovation-hub/2016/5/19/forget-ubi/>

⁵ http://www.wedemain.fr/Finlande-Pays-Bas-Suisse-Le-revenu-universel-va-t-il-conquerir-l-Europe_a1538.html

a miniszterelnök szerint minden új lehetőséget meg kell ragadni, hogy felvegyék a harcot a szegénységgel. Az alapjövedelem a munkanélküliség által leginkább sújtott régiókban került bevezetésre.⁶

II. A feltétel nélküli alapjövedelem hatása a gazdaságra

2.1. Munkaerőpiac

A svájci alapjövedelem bevezetéséről szóló népszavazást megelőzően számos közvélemény-kutatás készült arról, hogyan vélekednek a választópolgárok az elképzelésről. A népszavazást megelőzően a megkérdezettek mindössze 2 %-a nyilatkozott úgy, hogy biztosan abbahagyná a munkát, ha bevezetésre kerülne a feltétel nélküli alapjövedelem. A bevezetés **támogatói** azzal érveltek, hogy a munkavállalóknak kevésbé kellene aggódniuk az állásuk esetleges elvesztése miatt, és olyan tevékenységet választhatnának maguknak, melyben sokkal jobban kiteljesedhetnének. Ennek köszönhetően összességében stabilabb munkaerőpiac jöhetne létre, produktívabb és kreatívabb foglalkoztatottakkal.⁷

2.2. Szociális juttatások

Elemzői számítások szerint a feltétel nélküli alapjövedelem bevezetése éves szinten 208 milliárd svájci frankba került volna, melynek finanszírozásáról ellentétes vélemények láttak napvilágot. A javaslat támogatóinak elképzelése szerint ez az összeg a következő forrásokból került volna ki:⁸

- **55 milliárd frank** a társadalombiztosítási befizetésekből származott volna, ugyanis az alapjövedelem az összes jelenlegi juttatást kiváltotta volna;
- **128 milliárd frank** a jövedelemadó befizetésekből származott volna;
- **a fennmaradó 25 milliárd frank** finanszírozása okozta az igazi ellentmondást a javaslat ellenzői és támogatói között. Utóbbiak szerint erről az államnak nem kellett volna gondoskodnia, hiszen a gyerekek és a különböző okok miatt eltartottak ellátása már most is megoldott.

A támogatók véleménye szerint a 208 milliárd frank már jelenleg is benne van a svájci gazdasági rendszerben, az elképzelés révén ennek csak az átrendeződése valósult volna meg. A kormány szerint ugyanakkor a hiányzó összeget adóemeléssel - például a jelenleg 8 %-os általános forgalmi adó megemelésével - vagy kiadás-csökkentéssel kellett volna előteremtenie.

A feltétel nélküli alapjövedelem bevezetése esetén nagyságrendileg a fizetések harmadát kellett volna befizetni az államkasszába, amelyet az alacsonyabb jövedelmek esetén kiegészítettek volna 2 500 frankra. A bevezetés után eltörlésre került volna a társadalombiztosítási járulék, a nyugdíjjárulék és az összes bért érintő közteher. *„Természetesen az előbbiekből jól látható, hogy az intézkedés egyértelműen az alacsonyabb jövedelemmel rendelkezők számára lett volna kedvező,*

⁶ http://www.wedemain.fr/Finlande-Pays-Bas-Suisse-Le-revenu-universel-va-t-il-conquerir-l-Europe_a1538.html

⁷ <http://www.usatoday.com/story/news/world/2016/05/05/switzerland-referendum-monthly-income-tax-free/83940610/>

⁸ <http://www.grundeinkommen.ch/ist-ein-grundeinkommen-finanzierbar/>

azoknak, akik fizetésének harmada kevesebb 2 500 svájci franknál.” – magyarázta Sergio Rossi, az Université de Fribourg közgazdászprofesszora egy vele készült interjúban.⁹

III. A feltétel nélküli alapjövedelem bevezetésének támogatottsága

3.1. A lakosság álláspontja

A június eleji népszavazás végeredménye megfelelt a május végén készített közvélemény-kutatások előrejelzéseinek, melyekben a **szavazópolgárok háromnegyede elutasította** a feltétel nélküli alapjövedelem bevezetését. Érdekes, hogy a fiatalok körében meglehetősen magas volt az elképzelés támogatottsága, ugyanis a 18-29 éves korosztály 41 %-a nyilatkozott úgy, hogy igenis jó ötletnek tartaná az alapjövedelmet, melynek köszönhetően nem kellene felsőfokú tanulmányaik mellett munkát vállalniuk.¹⁰

1. ábra: Egy májusi felmérés szerint a szavazók 72 %-a ellenzi a juttatás bevezetését.¹¹

A kampányidőszakban a feltétel nélküli alapjövedelem bevezetését támogatók létrehozta egy honlapot, ahová olyan videókat töltöttek fel, melyekben az állampolgárok elmondják, milyen hatással lenne az életükre az intézkedés bevezetése. A megkérdezettek többsége továbbképzéseken venne részt, vállalkozást indítana, és több időt töltene a családjával. A válaszadók mindössze 2 %-a mondana fel munkahelyén, viszont harmaduk úgy vélekedett, hogy az emberek igenis fontolóra vennék a munkavégzés kérdését, ha a kormány bevezetné a feltétel nélküli fix jövedelmet.¹²

3.2. Az üzleti és bankszféra véleménye

A **Svájci Bankszövetség és a kereskedelmi bankok** dolgozóinak képviselői egyértelműen elutasították a feltétel nélküli alapjövedelem bevezetésére irányuló elképzeléseket. A bankszektor képviselőinek véleménye szerint az alanyi jogon járó juttatás **a svájci gazdaság hanyatlását eredményezte volna**, valamint a társadalomra is káros hatással lett volna, hiszen az állampolgárok jobban ki lettek volna szolgáltatva az államtól érkező jövedelemforrásnak. A változtatás bevezetése után veszélybe kerültek volna olyan svájci alapértékek, mint például a teljesítmény tisztelete, a

⁹ <http://www.24heures.ch/suisse/politique/Un-revenu-de-base-pour-tous-renforcerait-la-cohesion-sociale/story/18124854>

¹⁰ <http://www.grundeinkommen.ch/umfrage-zukunft-grundeinkommen-in-der-schweiz/>

¹¹ <https://www.letemps.ch/suisse/2016/05/25/revenu-base-inconditionnel-coule-pic#&gid=1&pid=1>

¹² <http://expo16.ch/de/>

személyes felelősségvállalás vagy a szolidaritás. A kereskedelmi bankok vezetői szerint a fiatalság elveszítette volna motivációját, s így ők a közeljövőben nehezebben találtak volna ambiciózus, képzett munkaerőt.¹³

Sergio Rossi nem tart attól, hogy Svájc elveszítené vonzerejét a nemzetközi nagyvállalatok körében az intézkedés bevezetését követően, hiszen számukra a cégalapítási feltételek továbbra sem változnának. Ráadásul a svájci munkaerő a feltétel nélküli alapjövedelem bevezetése után csak motiváltabb, kreatívabb lett volna, hiszen növekedett volna az alacsonyabb jövedelemmel rendelkezők egzisztenciális biztonságérzete.¹⁴

3.3 A politikusok álláspontja

A feltétel nélküli alapjövedelemről szóló népszavazást a pártoktól és a politikától független civil szervezetek kezdeményezték. A kormányzó Svájci Néppárt (SPV) arra buzdította az állampolgárokat, hogy mondjanak nemet a feltétel nélküli alapjövedelemre, emellett sem a Svájci Szociáldemokrata Párt (SPS), sem a Szabadelvű Demokratikus Párt (FDP) nem támogatta az elképzelést, egyedül a Zöldek tartották életképesnek a javaslatot. A kormány és a többi jelentős politikai párt utópisztikusnak és túl költségesnek tartotta a civilszervezetek kezdeményezését.¹⁵

IV. A svájci népszavazás előzményei és a népszavazást megelőző vita

A svájci feltétel nélküli alapjövedelemmel kapcsolatos kezdeményezés története **2013-ig** nyúlik vissza, amikor is a Génération-RBI (Génération Revenu de Base Inconditionnel, feltétel nélküli alapjövedelem) mozgalom elindította a népszavazási kezdeményezését, s összegyűjtötte a referendumhoz szükséges **100 ezer aláírást** (összesen 126 ezret). A népszavazást 2016. június 5-re tűzték ki.¹⁶ Ezt megelőzően, 2015 októberében a svájci törvényhozás parlamenti vitát kezdeményezett az alapjövedelem kérdéséről. A vitát záró voksolás során a képviselők túlnyomó többsége – 157 fő – leszavazta azt, 19-en támogatták az elképzelést, és 16 képviselő tartózkodott. A politikusok részéről az elgondolás annak rendkívül magas anyagi vonzata miatt került elutasításra.

A számítások szerint, ha **2 500 svájci frankos alapjövedelmet vezetnek be a felnőttek, és 625 frank összegű juttatást a gyermekek részére**, akkor a rendelkezés éves szinten **208 milliárd svájci franknyi többlet költséget jelentene** a svájci államnak, mely nagyságrendileg a svájci GDP 35 %-ának felel meg. Meg kell jegyezni, hogy a népszavazási kérdés során a tervezett alapjövedelemre vonatkozóan nem határoztak meg konkrét összeget a kezdeményezők.

A népszavazási kérdésben csupán az szerepelt, hogy az alapjövedelem mindenki számára tisztességes megélhetést biztosítson.^{17,18}

Anita Fetz szocialista képviselő támogatta a javaslatot és véleménye szerint szükség van az ilyen és ehhez hasonló vitákra, hogy felkészüljünk arra az eshetőségre, ha az informatika, az automatizáció

¹³ <http://www.20min.ch/ro/news/suisse/story/Les-patrons-des-banques-opposes-au-revenu-de-base-16753489>

¹⁴ <http://www.24heures.ch/suisse/politique/Un-revenu-de-base-pour-tous-renforcerait-la-cohesion-sociale/story/18124854>

¹⁵ <http://www.independent.co.uk/news/world/europe/switzerland-will-be-the-first-country-in-the-world-to-vote-on-having-a-national-wage-of-1700-a-month-a6843666.html>

¹⁶ <http://revenuebase.info/2016/01/29/le-5-juin-le-peuple-suisse-votera-sur-le-revenu-de-base/>

¹⁷ http://www.swissinfo.ch/fre/premiere-mondiale_la-suisse-introduira-t-elle-un-revenu-de-base-pour-tous-/42067012

¹⁸ <http://www.lacote.ch/dossiers/votations-federales-du-5-juin-2016/articles/votations-du-5-juin-l-idee-du-revenu-de-base-peine-a-seduire-les-suissees-533797>

és a robottechnológia átveszik a jelenleg emberek által végzett munkák egy részét. **A jövőben a majdnem teljes foglalkoztatottság már megvalósíthatatlan lesz**, s emiatt sok ember nem fog tudni munkából eredő jövedelemben részesülni. Az alapjövedelmet, véleménye szerint, nem ma és nem is holnap fogják bevezetni, de érdemes róla beszélni, ugyanis a következő évszázadban rohamosan meg fog változni a világunk. Anita Fetz azt is hozzátette, hogy az alapjövedelem bevezetésével jelentősen csökkenteni lehetne a jelenlegi svájci szociális rendszer átláthatatlanságát és elavultságát, hiszen az egész rendszer a 20. század eleji elméletekre épül, s így a teljes foglalkoztatottságon alapszik, mely hosszabb távon már biztosan nem fenntartható.¹⁹

Raymond Clottu jobboldali politikus szerint **még korai a munkára épülő társadalom végéről beszélni**. Elképzelhető, hogy a munkafolyamatok egy részét gépek veszik át, de mindig szükség lesz a gépek mögött az emberre is. Így bizonyos, hogy egyes munkafolyamatok megszűnnek majd, de helyettük újak születnek. A jelenlegi svájci jóléti rendszernek lehet, hogy vannak hiányosságai, de még így is megfelelően működik, tehát a már meglévő rendszert kellene tovább fejleszteni, s nem egy teljesítmény nélküli jövedelmet kell biztosítani az állampolgárok számára, mely – véleménye szerint – nagyban csökkentheti az emberek munkára való hajlandóságát is.²⁰

A két képviselő vitájából kirajzolódik a **feltétel nélküli jövedelemről zajló kortárs elméleti vita** is. Így az egyik oldalon a teljes foglalkoztatottság megkérdőjeleződése, a robotizáció és az automatizáció kérdése áll, míg a másik oldalon a munka alapú társadalom fontossága, az alapjövedelem költségvonzata, s annak a kritikája, hogy az automatizáció egyre több ember munkáját veszi majd el. Az alapjövedelem támogatói azt is hangsúlyozzák, hogy ez a szociális juttatás felszabadítaná az embereket az egzisztenciális aggodalom alól, könnyebben vállalnának társadalmi munkát, képezhetnék magukat, illetve végezhetnének olyan kreatív tevékenységeket, melyekről eddig időhiány miatt le kellett mondaniuk.²¹ Igaz, az előbbi feltételezéseket az alapjövedelmet elutasítók megalapozatlannak tartják. Véleményük szerint a társadalmi munka helyett akár a televízió képernyője előtt is tölthetik az állampolgárok az így felszabadult idejüket, ugyanis nem kötelezi őket semmi arra, hogy dolgozzanak, társadalmi munkában vegyenek részt, vagy épp megvalósítsák önmagukat.²²

V. A svájci népszavazás eredménye

A választópolgárok 46 %-a járult az urnák elé a június 5-én megtartott népszavazás során. **A választók 76,9 %-a elutasította, míg 23,1 %-a támogatta a referendumot.**

A népszavazási kezdeményezés egyik ötletgazdája, Daniel Häni a bukás ellenére sem tartotta végzetesnek az eredményt.

A civilszervezetek képviselői tisztában voltak azzal, hogy a lakosság nagy része nem fogja támogatni elképzelésüket, ellenben azt elérték, hogy a kérdés bekerüljön a köztudatba. *„Üzletember vagyok, így eléggé realista. Azt vártam, hogy a lakosság mindössze 15 %-a fogja támogatni az ötletünket, ehelyett a jelenlegi állás szerint 20-25 % közé tehető a támogatóink aránya.”* – jegyezte meg az

¹⁹ http://www.swissinfo.ch/fre/premiere-mondiale_la-suisse-introduira-t-elle-un-revenu-de-base-pour-tous-/42067012

²⁰ http://www.swissinfo.ch/fre/premiere-mondiale_la-suisse-introduira-t-elle-un-revenu-de-base-pour-tous-/42067012

²¹ <http://www.usatoday.com/story/news/world/2016/05/05/switzerland-referendum-monthly-income-tax-free/83940610/>

²² http://www.avenir-suisse.ch/wp-content/uploads/2014/04/as_pdv_revenu-sans-raison_hp.pdf?2ada68

urnák lezárása után a projekt egyik kezdeményezője.²³ Hasonló sikernek élte meg az eredményt Sergio Rossi is, aki szintén támogatta az elképzelést: „Ha megvizsgáljuk az eredményeket, akkor látható, hogy öt emberből egy támogatta az elgondolást, és ez már sikernek számít”. Véleménye szerint a legfontosabb az, hogy megindult a társadalmi vita az alapjövedelem kérdéséről, mely előbb-utóbb – szerinte - bevezetésre kerül.²⁴

VI. Szakértői vélemények

Andreas Ladner, a Lausanne-i Egyetem politológusa a svájci köztévében úgy vélekedett, hogy a svájciak logikus döntést hoztak. Hozzátette, hogy a mai világban munka nélkül jövedelemhez jutni elég elképzelhetetlen lenne, ráadásul a javaslat számos részlete nem volt tisztázott. A kezdeményezők ugyanakkor elérték, hogy társadalmi vita kezdődjön a témáról.²⁵

Az egyesült államokbeli közgazdászok és politikusok is meglehetősen megosztottak a kérdést illetően. Alapvetően a baloldali politikusok és közéleti személyiségek **támogatják** az elképzelést, így például **Andrew Stern, a szolgáltató szektor alkalmazottainak befolyásos szakszervezetének, a Service Employees International Unionnak (SEIU) a korábbi elnöke és a konzervatív American Enterprise Institute nevű lobbicsoport egyik kutatója, Charles Murray is.** Utóbbi jövő hónapban mutatja be elképzelését, mely arra irányul, hogyan lehetne az összes jóléti juttatást éves szinten 10 000 dollár/fő összeggel felváltani, melyhez minden 21 év feletti amerikai állampolgárnak joga lenne. Emellett vannak olyan jobboldali közszereplők, akik szerint az **Egyesült Államok** vezetésének is el kellene gondolkodnia a feltétel nélküli alapjövedelem megvalósíthatóságán. Véleményük szerint kivitelezhető lenne a fenti elképzelés, ha a különböző jogcímenen járó összes szociális juttatást eltörölnék és helyükbe a feltétel nélküli alapjövedelem lépne.

Lawrence Summers volt amerikai pénzügyminiszter a The New York Times-nak viszont úgy nyilatkozott, hogy az alapjövedelem bevezetését csak a már meglévő szociális juttatások átcsoportosítása révén lehetne megoldani, mely intézkedés végső soron tovább rontaná a szegényebb rétegek helyzetét. **Lawrence Katz, a Harvard Egyetem közgazdászprofesszora** úgy vélekedik, hogy az emberek nemcsak a megélhetésért dolgoznak, hanem a munka keret ad az életüknek, társas kapcsolatokat létesítenek közben, s lehetőséget nyújt a személyes és szakmai fejlődésre is. Tekintettel a tényre, hogy az amerikai háztartások közel negyede éves szinten kevesebb, mint 25 000 dollárból él, így nem lenne meglepő, ha a fenti fejenkénti 10 000 dolláros jövedelem hatására elgondolkodnának a családok, hogy érdemes-e folytatniuk a munkát, ennek pedig beláthatatlan következményei lennének a társadalom állapotára.²⁶

Norbert Blüm korábbi német munkaügyi miniszter szerint a feltétel nélküli alapjövedelemre irányuló elképzelés megvalósításával az állami felelősségvállalás megszűnne létezni, hiszen azt csak minden egyéb szociális juttatás megszüntetése révén tudnák bevezetni. Ráadásul mindenki jogosult lenne a havi fix összegre, a szociálisan rászorulóktól kezdve, egészen a milliárdosokig. A korábbi német munkaügyi miniszter szerint hibás elképzelés, hogy a havi fix juttatásnak köszönhetően az

²³ <http://premium.lefigaro.fr/conjoncture/2016/06/05/20002-20160605ARTFIG00075-suisse-vers-un-rejet-massif-du-revenu-de-base-inconditionnel.php>

²⁴ http://abonnes.lemonde.fr/europe/article/2016/06/06/la-suisse-a-dit-non-au-revenu-de-base-gratuit-pour-tous_4938679_3214.html

²⁵ <http://www.lameuse.be/1590142/article/2016-06-05/un-revenu-de-base-pour-tous-salaries-ou-sans-emploi-les-suissees-ont-dit-non>

²⁶ <http://www.nytimes.com/2016/06/01/business/economy/universal-basic-income-poverty.html>

állampolgárok minden gondja egyszerre megoldódna. A jelenlegi szociális ellátórendszer sokkal komplexebb, például képzési-átképzési lehetőséget és segélyt biztosít az álláskeresőknél, az időseknek a nyugdíj mellett egészségügyi kezeléseket, a kisgyermekeseknek óvodai ellátást nyújt, stb. Norbert Blüm úgy véli, a reformok elengedhetetlenek, de azok bevezetésekor fontos lenne a régi rendszer pozitív elemeit is megőrizni.

Az előzővel teljesen ellentétes véleményen van **Thomas Straubhaar, a Hamburg Institute of International Economics korábbi vezetője**, aki szerint a feltétel nélküli alapjövedelem - mivel figyelembe veszi a szociális helyzetet – így egyszerre liberális és hatékony is. A közgazdász szerint liberális elképzelés lenne az alapjövedelem bevezetése, mert a biztos havi jövedelem tudatában az emberek szabadabban választhatnának, hogy milyen munkát szeretnének végezni, kevésbé kellene aggódniuk a megélhetésükért. Thomas Straubhaar szerint hiába részesülnének a legtehetősebbek is az alapjövedelemből, ők továbbra is magasabb adót fizetnének, mint az átlagpolgárok, így továbbra is többel járulnának hozzá a költségvetéshez. A feltétel nélküli alapjövedelem bevezetése az állami bürokrácia nagymértékű csökkenését is eredményezné, így emiatt mindenképpen gazdaságilag is hatékony az elképzelés. **Michael Hüther, a kölni székhelyű Institut der deutschen Wirtschaft igazgatója** szerint a feltétel nélküli alapjövedelem lehet, hogy Svájcban megvalósítható lenne, de Németországban semmiképp. Itt ugyanis az állampolgárok 70 %-a igazságosnak tartja azt az elgondolást miszerint, aki többet dolgozik, keressen is többet. Éppen ezért, ha nem kötnék feltételhez a megélhetést, akkor az emberek elveszítenék motivációjukat, illetve a tisztességes adózás kérdése is bonyolulttá válna. Michael Hüther véleménye szerint a feltétel nélküli alapjövedelem utópisztikus ötlete a valóságban egyáltalán nem megvalósítható. Az elképzelés nemhogy szabadságot adna az embereknek, hanem még nagyobb függőséget eredményezne az állami juttatásokkal szemben.²⁷

Yanis Varoufakis korábbi görög pénzügyminiszter kiállt a feltétel nélküli alapjövedelem mellett, véleménye szerint az elképzelés megvalósítása egyértelmű befektetés lenne a jövőbe. A gyors technikai fejlődés, a robotok megjelenése miatt egyre több, kevésbé képzett ember veszíti el a munkáját, róluk pedig véleménye szerint az államnak gondoskodnia kell. Svájcban ráadásul az emberek biztosan nem mondanának fel munkahelyeiken, a kormánynak nem kellene társadalmi problémáktól tartania, hiszen a svájci egy nagyon erősen a munkára épülő társadalom. Az alpesi országban a munkanélküliség nagyon alacsony és az alapjövedelem révén csökkenne a verseny, kevesebben aggódnának a megélhetésük miatt, így javulna a termelékenység, a kreativitás, mely az ország „még feljebb emelkedéséhez” járulna hozzá.²⁸

²⁷ <http://www.spiegel.de/wirtschaft/soziales/schweiz-warum-wir-das-grundeinkommen-fuer-k-eine-gute-idee-halten-a-1095572.html>

²⁸ <http://www.basicincome2016.org/blog/yanis-varoufakis-vote-yes>